

הכלבים בלפלנד

שנים רבות ליווה אותי חלום – להגיע פעם אל אזור הקוטב הצפוני, ואולי אפילו הדרומי. העולם הזה, שכולו קרח ושלג, מרחבים אינסופיים, ים קפוא ובעלי חיים נדירים, סיקרן אותי.

אבל מאחר שאין שם יישוב חרדי, אין זו משימה פשוטה לטייל במקום כזה בכשרות מלאה ובאווירה מתאימה, החלום נשאר מונח בצד... אולי לעת מצוא, ואולי לגלגול הבא...

עד לפני כמה שנים. אז ראיתי פרסומת של חברת תיירות חרדית בכשרות מלאה, שארגנה מסע ללפלנד. אמנם ללפנד אינה נמצאת ממש בקוטב, אך היא שוכנת סמוך לחוג הארקטי, שם בחודשי החורף ישנם ימים ארוכים שבהם השמש אינה זורחת כלל. הקור שם איננו דבר שאנו מכירים. לעיתים הטמפרטורה יורדת לשלושים מעלות מתחת לאפס ואף יותר, ואדם שאינו לבוש בביגוד מיוחד עלול לקפוא בתוך זמן קצר.

מאחר שהיה זה חלום ישן שלי, נרשמתי מיד לנסיעה. ואכן, נסענו לשם קבוצה מאנשי שלומנו למשך שבוע, כולל שבת קודש.

באחד הימים ביקרנו בחוות גידול ואילוף של כִּלְבֵי הָאֶסְקִי – אותם כלבים מיוחדים שבהם משתמשים לגרירת מזחלות שלג. הקב"ה צייד אותם בכל מה שנדרש כדי לחיות ולעבוד בשלגים ובקור של מינוס ארבעים מעלות.

כשהגענו לחווה, ראינו עשרות כלבים שהיו קשורים בשורות ארוכות, כל אחד למזחלת שלו. הם נבחו בעוצמה, קפצו, משכו בחבלים וניסו להשתחרר. הרעש היה מחרש אוזניים, ולרגע הזכיר לי את התיאורים שקראתי על הכלבים שקידמו את פניהם של היהודים באושוויץ.

האמת? זה היה מפחיד. רק המחשבה שעוד מעט הכלבים הללו יובילו אותנו במזחלות שלג בתוך מרחבי הקרח, גרמה לי לרעד בברכיים...

לאחר הדרכה קצרה חילקו אותנו לזוגות. אחד עומד מאחור ואחראי על הבלמים והשליטה במזחלת, והשני יושב בפנים כנוסע. לכל מזחלת חוברו ארבעה או חמישה כלבים.

ואז קרה דבר מדהים.

ברגע ששחררו את הכלבים והם התחילו לרוץ – הכול השתנה.

השקט היה כמעט מוחלט.

אותם כלבים שרק לפני רגע השתוללו, נבחו וקפצו בפראות, הפכו בן רגע לרגועים לחלוטין. הם רצו במהירות על השלג, ממוקדים ושקטים, כאילו מצאו סוף סוף את מקומם הטבעי. לא נביחה, לא יללה,

לא סימן של עצבנות. להפך – היה נראה שהם פשוט מאושרים.

ואז הסבירו לנו דבר מופלא: הקב"ה טבע בטבעם של הכלבים הללו צורך עמוק לרוץ. כל עוד הם רצים ומושכים את המזחלת, הם רגועים ומאושרים. דווקא כאשר עוצרים אותם, והם אינם יכולים לנוע, הם מתחילים להשתולל, לנבוח, לילל ולקפוץ בלי מנוחה.

פתאום הבנתי שלא תמיד הרעש והסערה נובעים מרוע או מפראות. לפעמים הם נובעים דווקא מכוחות חיים שלא מוצאים את מקומם.

ואולי לא רק כלבי ההאסקי נבראו כך...

ישנם גם בני אדם שהקב"ה טבע בהם צורך עמוק להיות בתנועה, לפעול, לעבוד, להזיע, להרגיש שהם עושים משהו עם הגוף והכוחות שלהם. עבור אנשים כאלה, פעילות איננה רק צורך טכני – היא צורך נפשי ממש. כאשר הם פעילים, הם רגועים. כאשר הם תקועים במקום, הם מתחילים "להשתולל".

ולפעמים, מבלי לשים לב, אנו מכבידים על ילדים כאלה רק משום שהם נבראו אחרת.

יש ילדים שיכולים לשבת שעות על גבי שעות מול ספר, מרוכזים ושקטים. הם ניזונים מן השקט, מן העיון ומן הישיבה במקום אחד. אבל יש ילדים אחרים, שעבורם עצם הישיבה הממושכת היא סבל אמיתי. לא מפני שהם רעים, עצלנים או חסרי רצון – אלא מפני שהנפש והגוף שלהם בנויים אחרת.

ודווקא כאשר מפעילים אותם, שולחים אותם, נותנים להם משימה או מעסיקים אותם בעבודה שיש בה תנועה ומאמץ – הם נרגעים.

ראיתי פעם ילד כזה. בבית הוא נחשב "ילד קשה". כשהיה יושב בלי מעש, הכול היה מתפוצץ סביבו. הוא היה רב עם האחים, מציק, מתפרץ, ולא מוצא לעצמו מקום.

אבל אמו הייתה אישה חכמה. במקום להילחם בו בלי סוף, היא קלטה משהו עמוק הרבה יותר: הילד הזה פשוט חייב תנועה ופעילות. היא הייתה שולחת אותו עם שקית כבדה של תפוחי אדמה או בצלים לגיסתה שגרה במרחק הליכה. משם היה צריך לקחת משהו אחר ולהחזיר. לפעמים שלחה אותו לעוד שליחויות ומטלות קטנות.

ופתאום – זה היה ילד אחר.

הוא חזר רגוע, שמח וממוקד. במקום לריב ולהשתולל, הוא הרגיש שיש לו תפקיד, שיש בו כוח, שהוא מועיל. דווקא המאמץ הרגיע אותו.

נדמה לי שלפעמים אנו שוכחים שלא כל בני האדם נוצקו מאותה תבנית. לא כולם בנויים מאותם כוחות, ולא כולם זקוקים לאותו סוג חיים כדי לפרוח.

ה'חובת הלבבות' כבר עמד על יסוד זה, כשהסביר שלא כל בני האדם נבראו באותו אופן. יש מי שכוחותיו וטבעו מתאימים יותר לעבודה שיש בה מאמץ גופני, ויש מי שמתאים יותר לעיסוקים אחרים. הקב"ה אף הטביע בכל אדם נטייה וחיבה למלאכה ההולמת את טבעו. משום כך, ראוי שכל אדם יבחר בעיסוק המתאים לכוחותיו ולמבנהו, ולא ינסה לחקות את זולתו (שער הביטחון, פרק ג).

ואולי משום כך, כאשר אדם פועל בדרך המתאימה לטבעו ולכוחות שהוטבעו בו, הוא מוצא את מקומו, וכוחותיו באים לידי ביטוי נכון.

ואם כך הדבר אצל מבוגרים, כך הדבר גם אצל ילדים. לא כל קושי לשבת הוא בהכרח בעיה של משמעת. לפעמים מדובר בילד שהקב"ה חנן אותו בכוחות הזקוקים לאפיק הנכון כדי לבוא לידי ביטוי.

וכאשר מבינים זאת, במקום לראות בילד כזה "מפריע", מתחילים להבין שאולי הוא פשוט עדיין לא מצא את המקום שבו כוחותיו יכולים לצאת אל הפועל.

ולפעמים, השנים חולפות – ופתאום מתברר מיהו אותו ילד.

אותו ילד שלא הצליח לשבת בשקט, הופך לאדם מלא מרץ ועשייה, לעסקן שמחזיק מוסדות, רץ לעזור לחולים, מארגן חסד, מגייס כספים לנצרכים ומניע עולמות שלמים.

וישנם אחרים – חולמניים יותר, יצירתיים, כאלה שנראו בילדותם "מרחפים". העירו להם בלי סוף שהם אינם מספיק מרוכזים או מעשיים, אך דווקא הם גדלים להיות אנשים יוצרים, מקוריים ובעלי מחשבה עמוקה.

ואז מתגלה דבר מדהים: מה שנראה בילדות כחיסרון גדול, הופך בהמשך לנקודת הכוח המרכזית שלהם.

כמובן, אין הכוונה לערער חלילה על סדרי הלימוד או על דרכי החינוך המקובלות מדור לדור. אך עם זאת, חשוב מאוד שהורים ומחנכים יבינו שלא כל ילד בנוי אותו דבר.

כאשר ילד מתקשה מאוד במסגרת מסוימת, לא תמיד נכון לראות בו "עצלן", "מופרע" או "חסר רצון". לפעמים מדובר בילד שהכוחות שה' טבע בו עדיין לא מצאו את המקום הנכון לצאת בו אל הפועל.

וכאן נכנסת האחריות של המבוגרים סביבו: לא רק לדרוש ממנו להשתנות, אלא גם לנסות להבין אותו, לגלות אמפתיה לקושי שלו, ולחפש פתרונות מעשיים שיעזרו לו.

לפעמים הפתרון יכול להיות פשוט מאוד: לתת לו שליחויות, להטיל עליו אחריות, להפעיל אותו, או למצוא עבורו תחום שבו יוכל להרגיש מועיל ומצליח.

וכאשר ילד מרגיש שמבינים אותו, שלא מאשימים אותו על עצם המבנה שאיתו נברא, ושבאמת מנסים לעזור לו למצוא את מקומו – משהו עמוק משתנה בו.

הוא כבר לא מרגיש "הילד הבעייתי". הוא מתחיל להרגיש שיש בו כוחות, שיש לו מקום בעולם, ושאפשר להצליח גם בלי להיות זהה לכולם.

וילדים כאלה, שגדלים עם הבנה, אמפתיה והכוונה נכונה, יגדלו בדרך כלל בריאים יותר בנפשם, עם פחות כעסים ורגשי אשמה, והרבה יותר אמון בעצמם ובכוחות שהקב"ה נתן להם.

הבה נזכור:

תפקידנו אינו לעצב את כל הילדים באותה תבנית, אלא לעזור לכל ילד לגלות את הכוחות הייחודיים שהקב"ה טבע בו, ולמצוא את המקום שבו יוכלו לבוא לידי ביטוי.

